

ABD Vesayetinin Tarihçesi

İçeriği Yazan: [nurullahaydin](#) [1] Zaman: Pzt, 27/05/2013 - 13:34

Yazar Bloğuna Ekle: Yazarlar Bloğunda Görünmesin

Türkiye, 1930'lu yıllarda bağımsız politikaya yönelir. ABD Lozan anlaşmasını imzalamaz. Bugüne kadar da imzalamamıştır. Türkiye; kalkınma hamleleri ile Sadabat Paktı ve Balkan antantı ile bölgesel etkinliğe yönelir. Bu durum; İngiliz Fransız Amerikan güçlerini harekete geçirir. 1936 yılına kadar İstanbul Marmara bölgesi, limanlar işgalcilerin elindedir.

ABD; İkinci Dünya Savaşından, Nükleer gücü tekelinde bulunduran bir süper güç olarak çıkar. Amerikan yaşam tarzı, propagandayla dünyayı saran moda halinde idi. Bu parlak görüntünün arkasında bir emperyalist devlet vardı. ABD-İngiltere İkinci dünya savaşı sonrası birliktedir. İki ülke, tek bir politika ile küresel strateji oluşturulur.

ABD, İngiltere ile birlikte Ortadoğu coğrafyasının SSCB nüfuzunun girmesini önlemek için strateji geliştirir. Bunun sonucu olarak; bağlayıcı anlaşmalara gider. İlk olarak da Türkiye'yi yeniden mutlak vesayete almaya yönelirler.

Kapitülasyon Antlaşması:1 Nisan 1939

Türkiye, Atatürk'ten sonra yabancı bir devlete ekonomik imtiyaz tanıyan ilk ikili antlaşmayı 1 Nisan 1939'da ABD ile yapar. 5 Mayıs 1939'da yürürlüğe giren antlaşmaya göre Türkiye, ABD'ye gerek ithalat ve ihracatta ve gerekse diğer bütün konularda en ziyade müsaadeye mazhar millet statüsü tanımıştır. Ayrıca, ABD sanayi malları için gümrük indirimleri sağlanıyordu. Lozan'da bin bir zorlukla kaldırılan kapitülasyonlar İnönü eliyle geri gelir.

Karşılıklı yardım antlaşması: 23 Şubat 1945

Antlaşma; "Karşılıklı Yardım Antlaşması" olarak gözükmeye karşın, tümüyle ABD isteklerinin Türkiye tarafından kabulünü içerir. Antlaşma, ABD'nin haklarını korumaktadır! Antlaşmanın 2. maddesinde: "T.C. Hükümeti, sağlamakla görevli olduğu hizmetleri, kolaylıkları ya da bilgileri ABD'ye temin edecektir" denilmektedir.

Kredi Antlaşması: 27 Şubat 1946

ABD ile imzalanan ikinci antlaşma. Antlaşmanın özü dünyanın değişik yerlerinde kalmış ABD'nin savaş artığı eski malzemelerini satın alması koşuluyla Türkiye'ye 10 milyon dolar borç verilmesi idi ve ağır koşullar içeriyordu. Türkiye, malzemeyi kırık, bozuk, işlemez nasıl bulduysa satın alacak! Ayrıca satın alınan malın mülkiyeti ABD'de kalacak!

Truman Doktrini: 12 Temmuz 1947 Antlaşması

Başbakan Recep Peker, ABD basınına: "Başkan Truman, tam geçekçi ve tam insani bir görüşten mülahem olmuştur" diyordu. 24 Mayıs 1947'de subay üniformaları, Amerikan subaylarının ki örnek alınarak değiştirilir. Dünya Savaşı sonunda 245 Milyon Dolarlık döviz ve altın stoku olan Türkiye, kendi olanaklarıyla yatırım yapabilecekken, ABD güdümüne sokulur. ABD, Türkiye'yi bir açık pazar, bir hammadde kaynağı olarak yapılandırır.

ABD ile Eğitim Komisyonu Antlaşması: 27 Aralık 1949

ABD, Türkiye'de yerleştikçe ve denetimi ele geçirdikçe kendi ideolojisini benimsemiş, ABD'nin çıkarlarını kendi çıkarları gibi özümsemiş ve ileride Türkiye'de önemli görevlere gelme olasılığı yüksek gençleri 'yetiştirmek' yolunu tutmuştu. Bu antlaşma, ABD'nin eğitime önce ortak edilmesini,

Sosyal Medya: [Facebook](#) | [Twitter](#)

sonra da belirleyici olmasını sağlayacak bir antlaşmaydı. Antlaşmanın 1. Maddesine göre: Türkiye’de bir Birleşik Devletler Eğitim Komisyonu kuruluyordu.

NATO anlaşması: 18 Eylül 1952

Türkiye Başbakanı Adnan Menderes, Türk-Amerikan ilişkileri için ölümsüz dostluk derken, ABD Dışışleri Bakanı John Fuster Dulles; Amerika’nın dostu yok, çıkarı vardır diyordu.

Petrol Yasası:1954

Yabancı petrol şirketlerinin adamı Max Ball’e hazırlatılan ve petroldeki devlet tekeli kaldırarak “Petrol Yasası” aynı yıl TBMM’de kabul edilir. Yasanın değiştirilen 136. maddesinde; “Bu yasa yabancı şirketlerin izni olmadan değiştirilemez” deniliyordu.

Vergi Muafiyetleri Anlaşması: 23 Haziran 1954

Yalnızca Amerikalıların yararlandığı bu anlaşma, Türkiye’deki ABD varlığını adeta devlet içinde devlet haline getiriyor ve ABD şirketlerine vergisiz, gümrüksüz, denetimsiz ve yargı organlarından uzak, yasa üstü bir statü tanıyordu. 1959 yılında millileştirme işlemlerinde muhatabın ABD olmasını kabul eden, İstimlâk ve Müsadere Garantisi Anlaşması yasalaşır.

Tarım Ürünleri Antlaşması: 12 Kasım 1956

Antlaşmaya göre ABD Türkiye’ye 46.3 milyon dolarlık buğday, arpa, mısır, dondurulmuş et, sığır eti, konserve, donyağı ve soya yağı satacaktı. Bir tarım ülkesi olan Türkiye’nin ürettiği bu temel ürünler, ABD gibi gelişmiş bir ülkenin, eşit olmayan rekabetine terk ediliyordu.

ABD’ye Askeri Müdahale Yetkisi Veren Antlaşma: 5 Mart 1959

Bu antlaşmada ABD’ye “Türkiye’nin siyasi bağımsızlığına ve toprak bütünlüğüne karşı yapılacak her türlü tehdidi çok ciddi bir biçimde araştırmak” görevi veriliyor. Yine: ABD’nin “doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak; tecavüz, sızma, yıkıcı faaliyet, sivil saldırı, dolaylı saldırı hallerinde” Türkiye’ye müdahale etmesi kabul ediliyordu. Dolaysız saldırı, dolaylı saldırı, tecavüz ve özellikle sivil saldırı gibi kavramların ne anlama geldiği açıkça tanımlanmamış, bunlar ABD’nin yorumuna bırakılmıştı. Dışışleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu, 4 Nisan 1960’ta bu gerçeği kabul edecek ve açıklamasında bu konudaki takdir hakkının Amerikalılara ait olduğunu söyleyecektir.

ABD Kredi Anlaşması; 31 Mayıs 1968

Türkiye’yi ekonomik, mali ve siyasi bağımlılığa sürükleyen koşullu kredi anlaşmalarına çarpıcı bir örnektir. 1962 yılında ABD Savunma Bakanı Mc Namara: Gelecek yıl Amerikan askeri okullarında yabancı uluslardan 18 bin kişi eğitim görecektir. Bu kişilerde her biri demokrasimizin nasıl çalıştığına tanık olacak, bizim hükümet geleneklerimizi ve felsefemizi öğreneceklerdir. Ülkelerine döndüklerinde de her biri bunun uygulayıcısı olacaktır, diyordu.

İmzalanan sayısı ve niteliği bilinmeyen gizli antlaşmalar Türkiye’nin gerçeği değil mi?

Günün Sözü: Milli kimliği ve kişiliği gelişmemiş insan sığınma gereği duyar ve emirleri olur.

Nurullah AYDIN

nurullah.aydin@politikadergisi.com [2]

Yorumlar

- [Dış Siyasa](#) [3]
- [Eko-Politik](#) [4]

- [Güncel](#) [5]
- [Tarih](#) [6]
- [Toplumsal](#) [7]
- [Diğer](#) [8]

Kaynak URL (05/05/2024 - 12:28 tarihinde yazdırıldı):

<http://www.politikadergisi.com/makale/abd-vesayetinin-tarihcesi>

Bağlantılar:

- [1] <http://www.politikadergisi.com/user/595>
[2] <mailto:nurullah.aydin@politikadergisi.com>
[3] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/dis-siyasa>
[4] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/eko-politik>
[5] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/guncel>
[6] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/tarih>
[7] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/toplumsal>
[8] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/diger>